

*Elektrik Piyasasında
Lisanssız Elektrik Üretimi*

*Dr. Refik TİRYAKİ
ICCI
16/06/2011-İstanbul*

I. Yasal Düzenlemeler

II. Muafiyetler

III. Bağlantı

III.a- Esasları

III.b- Başvurusu

III.c- Değerlendirilmesi

III.c- Sonuçlandırılması

IV. Diğer Hükümler

V. Sayaçlar

VI. İhtiyaç Fazlası Enerji

VII. Son Hükümler

1- 4628 s. K. M.3/f.2 Kojenerasyon tesisleri

Yalnızca kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, Bakanlık tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikte tanımlanan değer üzerinde verimi olan kojenerasyon tesisi kuran gerçek ve tüzel kişilerden lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muaf tutulacaklar, ilgili yönetmelikte düzenlenir.

2- 4628 s. K. m3/f3 mikro kojenerasyon ve azami 0.5 MW yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı, kurulu gücü azami beş yüz kilovatlık üretim tesisi ile mikro kojenerasyon tesisi kuran gerçek ve tüzel kişiler, lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muaftır. Bu tüzel kişilerin ihtiyaçlarının üzerinde ürettikleri elektrik enerjisinin sisteme verilmesi halinde uygulanacak teknik ve mali usul ve esaslar Kurum tarafından çıkartılacak bir yönetmelikle belirlenir

3- 6094 ile deęişik 5346 s. YEK K. m.6/B Muafiyetli Üretim

4628 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında kurulacak yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri için başvuru yapılması, izin verilmesi, denetim yapılması ile teknik ve mali usul ve esaslar, Bakanlık, İçişleri Bakanlığı ve DSİ'nin görüşleri alınarak EPDK tarafından çıkartılacak bir yönetmelikle düzenlenir. Hidroelektrik üretim tesisleri için su kullanım hakkının verilmesine, DSİ'nin ilgili taşra teşkilatının su rejimi açısından üretim tesisinin yapımında sakınca bulunmadığına ve bağlantının yapılacağı dağıtım şirketinden dağıtım sistemine bağlantı yapılabileceğine dair görüş alınmak kaydıyla, tesisin kurulacağı yerdeki il özel idareleri yetkilidir.

1- Kojenerasyon

- *Lisans alma, YOK
- *Şirket kurma, YOK
- *g./t. kişi, OLUR
- *Kurulu güç kısıtlı, YOK
- *Verimlilik değeri %80 (Bakanlık Yön)

Sisteme enerji verilemez
Kaçan enerji bedeli ödenmez.

2- Mikro kojenerasyon

- *Lisans alma, YOK
- *Şirket kurma, YOK
- *g./t. kişi, OLUR
- *Tüzel kişi ihtiyaç fazlasını satabilir, gerçek kişi satamaz.
- *Kurulu güç kısıtlı, azami 50kW

Tüzel kişi ihtiyaç fazlası enerji için YEK Cetvel 1'deki en düşük fiyat.

3- YEK dayalı azami kurulu gücü 0.5 MW

- *Lisans alma, YOK
- * Şirket kurma, YOK
- * g./t. Kişi OLUR
- * Gerçek ve tüzel kişi ihtiyaç fazlasını satabilir.
- * Kurulu güç kısıtlı, azami 500 kW (0,5 MW)

Kaynak bazında
Cetvel 1
Aksam bazında
Cetvel 2 .

- * Üretim tesisleri ancak dağıtım sistemine bağlanabilir,
- * Üretim – Tüketim tesisleri ancak aynı dağıtım bölgesi içinde olabilir.
- * Bağlantı noktası itibarıyla YG (OG dahil) veya AG gerilim seviyesinden bağlantı mümkündür. (bkz. m.13/1)
- * AG’de trafo bazında bağlantı kısıtı VAR, YG’de bağlantı kısıtı YOK
(trafo gücünün %30 ‘u./ Dağıtım için Tablo-5 uygulanır)
- * Üretim tesisi kurmak için mutlaka bir tüketim tesisi (= abonelik) bulunması gereklidir.
- * Her bir bağlantı noktasında bir kişiye
 - yenilenebilir enerji kaynakları için 500 kW,
 - mikro kojenerasyon için 50 kW bağlantı kısıtı öngörülmüştür,
- * Bir transformatör merkezine rüzgar veya güneş enerjisinden yönlendirilen toplam güç 2 MW’a kadar bağlanabilir, üzeri için kaynak bazında TEİAŞ görüşü alınacaktır.

* Başvurular

- hidrolik üretim tesisler bakımından il özel idaresine,
- diğer kaynaklar bakımından dağıtım şirketine,
- Takvim ayı bazında, yapılacak.

* Başvuru aşamasında şu belgeler sunulacaktır;

- Tesis yerine ait tapu kaydı/kira sözleşmesi/kullanım hakkında dair sair belge,
- Kojenerasyon tesisleri için tesis toplam verimliliğine ilişkin bilgi ve belgeler,
- Rüzgâr ve güneş enerjisine dayalı tesisler hariç olmak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanım hakkının elde edildiğine dair belge,
- Mevcut olması halinde tüketim tesisinin son bir yıl içindeki toplam enerji tüketimini gösteren belge veya belgeler.

- Dağıtım şirketi kendisine yapılanlar ile il özel idaresinden yönlendirilen başvuruları ayın ilk 20 günü içinde sonuçlandıracaktır.
- * Başvuruların önceliklendirilmesi hususunda;
 - Üretim tesisinin yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olması,
 - Üretim tesisinin kojenerasyona dayalı olması,
 - Üretim tesisinin tüketim tesisi ile aynı yerde olması (baradan bağlı olması)
 - Başvuru sahibinin önceden uygun bulunmuş başvurusu olmaması,
 - Başvuru sahibinin (varsa) son bir yıl içindeki tüketiminin diğer başvurulardan yüksek olması,
 - Dağıtım şirketine / il özel idaresine yapılan başvuru tarihi .

- * Dağıtım şirketi kendisine gelen başvurulara
OLUMLU, OLUMSUZ, ALTERNATİF
görüş verebilir.
- * Tesis kurulması için;
ya olumlu bağlantı görüşü olmalı,
ya da alternatif görüş başvurucu tarafından kabul edilmelidir.

İL ÖZEL İDARESİNE BAŞVURU						
Bağlantı görüşü (dağ.şirk.)	✓	X	alt	alt	✓	X
Su rejimi görüşü (DSİ taşra teşk.)	✓	✓	✓	X	X	X
SONUÇ	+	-	+ &	-	-	-

& alternatif görüşün kabul edilmesi halinde.

* Başvurusu uygun bulunanlar;

- Hidrolik tesisler bakımından il özel idaresince SU KULLANIM HAKKI İZİN BELGESİNİN verilme tarihinden,
- Diğer tesisler bakımından uygun bağlantı görüşünün TEBLİĞ TARİHİNDEN itibaren,
- ❖ 90 gün içinde gerekli belgelerle
- ❖ Bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarını yapmak için dağıtım şirketine başvuru yapacaktır.
- ❖ Dağıtım şirketi eksiksiz evrak sununlar ile anlaşmaları yapacaktır.
- ❖ Anlaşma tarihinden itibaren;
 - ❖ YG'den bağlanacak hidrolik tesislerin 3 yıl,
 - ❖ YG'den bağlanacak diğer tesislerin 2 yıl,
 - ❖ AG'den bağlanacak tesislerin 1 yıl içinde yapılıp bitirilmesi zorunludur. Süre uzatımı yoktur.

- * Mülkiyet ve işletme sınırları bağlantı anlaşmasında belirlenir.
- * Kurul , dağıtım şirketlerinin görüşünü alarak;
 - Bağlantı ve Sistem Kullanım Usul ve Esasları ile
 - Bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarında yer alacak genel hükümler,
belirleyecektir.
- * Üretim tesisleri sisteme enerji sistem kullanım anlaşmasında belirtilen tarihte verilebilir. Bu tarih ancak HER AYIN İLK GÜNÜ olabilir.
- * Üretim tesisleri;
 - üretim-tüketim aynı yerde ise sisteme verdiği/çektığı net enerji
 - Üretim-tüketim aynı yerde değilse sisteme verdiği ve sistemden çektiği enerji miktarı için ayrı ayrı,
DAĞITIM SİSTEM KULLANIM BEDELİ ödeyecektir.

* TÜKETİM BİRLEŞTİRME

Birden fazla g./t. kişi uhdelerindeki tesislerde tüketilen elektrik enerjisi için tüketimlerini birleştirerek bu yönetmelik kapsamında üretim tesisi/tesisleri kurabilirler. Bu amaçla;

- aralarından birini vekalet akdiyle tam ve sınırsız yetkilendirecektir,
- Tüketim birleştiren gerçek ve tüzel kişilerin tüketimleri yetkilendirilecek kişinin tüketimi kabul edilir,
- Kurulacak üretim tesisindeki üretim yetkilendirilecek kişinin üretimi kabul edilir,
- Bu Yönetmelik uyarınca yapılacak iş ve işlemler yetkilendirilecek kişi nam ve hesabına yapılır,
- Dağıtım şirketi iş ve işlemlerinde yetkilendirilecek kişiyi muhatap alır,
- Tüketim birleştiren kişiler anlaşmazlıklarını kendi aralarında çözerler.

* ÜRETİM KAYNAK BELGESİ

Sisteme YG'den bağı olan ve yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim yapanlara emisyon ticareti yapılabilmesi amacıyla önceki yıl içinde üreterek sisteme verdikleri enerji miktarını gösteren EK-4 e uygun dağıtım şirketince bir yıl süreli olarak verilir.

* İŞLETME SORUMLUSU

Üretim tesisinin yapımı, işletilmesi ve iş güvenliği sorumluluğu ilgili g./t. kişiye aittir. İşletme sorumlusu;

AG seviyesi için tesis işletmeye alınıncaya kadar,

YG seviyesi için işletme süresince,

Elektrik Yüksek Gerilim Tesisleri İşletme Sorumluluğu Yönetmeliğine göre istihdam edilecektir.

1) Üretim-tüketim aynı yerde ise

sistem bağlantı noktasına,
DUY'da istenen haberleşmeyi sağlayabilecek,
çift yönlü ölçüm yapabilen,
saatlik sayaç

2) Üretim-tüketim aynı yerde değil ise

sistem bağlantı noktasına,
DUY'da istenen haberleşmeyi sağlayabilecek,
saatlik sayaç

-
- * Her bir üretim tesisinin üretimini ölçmek amacıyla ayrı bir sayaç bulundurulması zorunludur.
 - * Faturalamaya esas ölçüm noktası dağıtım sistemine bağlantı noktasında tesis edilecek sayaçtır.
 - * Yukarıdaki özelliklere göre tesis edilen sayaçlar ilgili mevzuata göre otomatik sayaç okuma sistemine (OSOS) uyumlu olur.

- * Lisanssız üretimin kişinin kendi ihtiyacı için yapılması esastır.
- * Ancak;
 - Gerçek/tüzel kişilerce kurulan YEK'e dayalı tesislerde,
 - Gerçek / tüzel kişilerce kurulan kojenerasyon tesislerinde, üretilen elektrik enerjisinin üretim tesisi ile aynı yerde kurulu tüketim tesisinde ya da tesislerinde tüketilemeyen miktarı aynı kişinin uhdesindeki, üretim tesisiyle aynı yerde olmayan bir tüketim tesisinde ya da tesislerinde tüketilebilir.
 - Öyleyse mikro kojenerasyon tesisleri için üretim tüketim aynı yer de olmak durumundadır.

- * Sisteme verilen ihtiyaç fazlası enerji dağıtım şirketince;
 - üretim-tüketim aynı yerde ise ilgili sayaç verisinden saatlik bazda
 - üretim tüketim aynı yerde değil ise tüketim miktarı saatlik bazda üretim miktarından mahsuplaştırıldıktan sonra saatlik bazda tespit edilir.
- * Saatlik bazda tespit edilen ihtiyaç fazlası enerji ay sonunda konsolide edilir. Hesaplamalara esas miktar bu miktardır.
- * YEK dayalı üretim tesislerinden sisteme verilen ihtiyaç fazlası enerji YEKDEM kapsamında;
- * Mikro kojenerasyon tesislerinden sisteme verilen ihtiyaç fazlası enerji perakende satış lisansı sahibi dağıtım şirketi tarafından tarife kapsamında değerlendirilir.

- * YEK'e dayalı üretim tesislerinden sisteme verilen ihtiyaç fazlası enerji miktarı için
kaynak bazında CETVEL 1 fiyatları,
akşam bazında CETVEL 2 fiyatları,
- * Mikro kojenerasyon tesislerinden sisteme verilen ihtiyaç fazlası enerji miktarı için CETVEL 1'deki en düşük fiyat,

UYGULANIR.

- * Öyleyse kojenerasyon tesislerinden sisteme verilen enerji için ödeme yapılmaz.
- * Cetvel 1 fiyatları ON YIL süreyle uygulanacaktır.
- * Lisanssız üreticiler üretimleri için ikili anlaşmayla satış yapamaz.

- * **YEK'e dayalı ihtiyaç fazlası enerjinin satın alınması için;**
 - a) **Saatlik verilerin konsolidasyonundan elde edilen miktar Cetvel 1 fiyatıyla çarpılarak ilk ödeme tutarı bulunur,**
 - b) **Saatlik verilerin konsolidasyonundan elde edilen miktar Cetvel 2 fiyatlarıyla çarpılarak ikinci ödeme tutarı bulunur,**
 - c) **(a) ve (b) bendine göre bulunan bedeller toplanarak fatura dönemi bazında ilgili kişiye yapılacak ödeme tutarı bulunur.**
 - d) **Tüm üreticilere yapılacak ödeme tutarları toplanarak YEKDEM mekanizması içindeki LÜYTOB tutarı bulunur.**
 - d) **LÜYTOB tutarı PMUM'a her ayın ilk sekiz günü içinde PYS üzerinden bildirilir.**
 - e) **PMUM'dan gelen ödeme miktarı payı oranında herkese dağıtılır.**

- * Mikro kojenerasyona dayalı ihtiyaç fazlası enerjinin satın alınması için;
 - a) Saatlik verilerin konsolidasyonundan elde edilen miktar ile uygulanacak fiyat (Cetvel 1 'deki en düşük fiyat) çarpılarak yapılacak ödeme tutarı belirlenir,
 - b) Sisteme verilen ihtiyaç fazlası enerjinin tespit tarihinden itibaren altı gün içinde miktar ve fiyat bilgisi ilgilisine bildirilir,
 - c) İlgili tüzel kişinin faturasının dağıtım şirketine tebliğ tarihini izleyen on işgünü içerisinde, fatura bedeli ilgili tüzel kişinin bildireceği banka hesabına yatırılır.

- * Üretim tesisleri için Kurumca kamulaştırma yapılamaz. İlgili kurum ve kuruluşlardan izin almak kaydıyla kamu/hazine arazisi üzerinde üretim tesisi kurulabilir.
- * Üretim tesisleri DUY kapsamında dengeleme birimi olamaz/uygulamalara katılamazlar.
- * Üretim yapan gerçek ve tüzel kişiler anlaşmazlıkların çözümü amacıyla Kuruma başvurur.
- * Kurulacak üretim tesislerinde kullanılacak ve Cetvel 2'de adı geçen mekanik ve/veya elektro mekanik aksamdan her birinin ithalat tarihi baz alınarak en fazla beş önceki takvim yılında üretilmiş olması zorunludur.

Teşekkürler

Dr. Refik Tiryaki

*(0312)201 41 94
rtiryaki@epdk.org.tr*